

Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí k zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby

(uveřejněn pod číslem 9 ve Věstníku MŽP částka 12/2011)

Účelem tohoto pokynu je upřesnění systému hlásné a předpovědní povodňové služby, prováděné podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon) ve znění pozdějších předpisů. Organizaci hlásné a předpovědní povodňové služby ve smyslu §81 vodního zákona metodicky řídí Ministerstvo životního prostředí jako ústřední povodňový orgán ČR.

1. Vysvětlení hlavních pojmů a jejich návazností

Povodňové orgány jsou definované vodním zákonem a jsou oprávněné k přípravě, řízení, organizaci a kontrole opatření k ochraně před povodněmi. Povodňové orgány se při své činnosti řídí povodňovými plány. Povodňové orgány obcí a povodňové orgány obcí s rozšířenou působností (ORP) organizují hlásnou povodňovou službu.

Povodňový plán je dokument, jehož obsah je stanoven v §71 vodního zákona. Povodňovým plánem se řeší ochrana určitého územního celku, pozemku nebo stavby (viz TNV 75 2931). Povodňové plány obsahují mimo jiné způsob zajištění včasných a spolehlivých informací o vývoji povodně, zabezpečení hlásné a hlídkové služby a směrodatné limity stupňů povodňové aktivity. Povodňové plány jsou tak základním dokumentem pro organizaci a zabezpečení hlásné povodňové služby v daném území.

Povodňový informační systém (POVIS) soustřeďuje data potřebná pro tvorbu povodňových plánů obcí, ORP a krajů. Jeho účelem je zlepšení přístupu k informacím a umožnění jejich sdílení a aktualizaci. V systému je uložen Digitální povodňový plán ČR a také další povodňové orgány v něm mohou mít uloženy svůj digitální povodňový plán a digitální povodňovou knihu. Garantem POVIS je Ministerstvo životního prostředí (MŽP), administrátorem systému je Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ).

Odborné pokyny pro hlásnou povodňovou službu (dále jen Odborné pokyny) vydává Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ). Odborné pokyny navazují na tento metodický pokyn MŽP a obsahují odborná pravidla pro pozorování a hlášení povodňových stavů, doporučená kritéria pro výběr hlásných profilů a další doporučení pro povodňové orgány týkající se vyhlášení stupňů povodňové aktivity podle množství srážek a podle ledových jevů na vodních tocích. Odborné pokyny jsou v digitální formě přístupné na webových stránkách ČHMÚ a na POVIS.

Presentace hlásné a předpovědní povodňové služby (HPPS) je webová aplikace provozovaná ČHMÚ, která obsahuje souhrn popisných i aktuálních informací ve vybraných vodoměrných stanicích (hlásných profilech), hydrologických předpovědí v předpovědních profilech a dalších informací meteorologického a hydrologického charakteru využitelných pro operativní opatření k ochraně před povodněmi (viz. <http://hydro.chmi.cz/hpps/index.php>). Podobnou aplikaci zaměřenou na vodní toky a významné nádrže provozují státní podniky Povodí na *Vodohospodářském informačním portálu* (<http://voda.gov.cz/portal/cz>).

Krizové situace a krizové stavy jsou definované v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů. Ve vztahu k povodním jsou to *stav nebezpečí* a *nouzový stav*. Za povodní se vyhláší v případě krizové situace charakteru živelní pohromy, při kterých jsou ohroženy životy, zdraví, majetek a životní prostředí a ohrožení není možné odvrátit běžnou činností povodňových orgánů a složek IZS. Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtmán na dobu nejvýše

30 dnů. Nouzový stav vyhláší vláda, není-li možné odvrátit vzniklé ohrožení v rámci stavu nebezpečí.

Orgány krizového řízení se rozumí státní orgány a orgány územních samosprávních celků, které jsou oprávněné ke krizovému řízení ve smyslu krizového zákona. Orgány krizového řízení přebírají řízení ochrany před povodněmi na území, pro které byl z důvodu povodní vyhlášen stavu nebezpečí nebo nouzový stav. Přitom se krajské povodňové komise stávají součástí krizového štábu kraje a Ústřední povodňová komise součástí Ústředního krizového štábu. Orgány krizového řízení postupují podle krizových plánů a v případě krizových situací charakteru povodní také podle povodňových plánů.

Krizový plán obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Náležitosti krizového plánu upravuje nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 a 28 krizového zákona. Zásadní význam mají krizový plán kraje a krizový plán ORP, které zpracovává Hasičský záchranný sbor kraje. Vychází z typových plánů, kterými pro krizové situace charakteru povodní jsou – typový plán *Povodně velkého rozsahu* a typový plán *Narušení hrází významných vodních děl se vznikem zvláštní povodně*. Přílohou část krizového plánu tvoří další dokumenty nezbytné pro zvládnutí povodňové situace, což jsou povodňové plány, případně plány pro ochranu území pod vodním dílem před zvláštní povodní.

Integrovaný záchranný systém (IZS) je definován zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jako koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Základními složkami IZS jsou Hasičský záchranný sbor ČR (HZS), jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, zdravotnická záchranná služba a Policie ČR. Základní složky IZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem ohlášení vzniku mimořádné události. Operační a informační střediska HZS (OPIS) zabezpečují vyrozumění základních a ostatních složek IZS a státních a samosprávních orgánů podle dokumentace IZS. Způsob je upraven Vyhláškou Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému. IZS funguje i při běžných povodních, při kterých nejsou vyhlášeny krizové stavy.

Jednotný systém varování (JSV) slouží pro varování obyvatelstva, fyzických a právnických osob před možným ohrožením. JSV provozuje generální ředitelství HZS, koncové prvky varování, které splňují technické požadavky dané GŘ HZS, mohou provozovat i jednotlivé obce a právnické osoby. Podrobnosti upravuje Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

Zvláštní povodeň vzniká poruchou na vodním díle, která může vést až k jeho havárii (protržení hráze), nebo k nouzovému řešení kritické situace na vodním díle. Území ohrožené zvláštní povodní může výrazně přesahovat záplavová území přirozené povodně. Jeho rozsah se vymezí v *Plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní*, a následně promítne do krizového plánu příslušného územního celku.

Další pojmy jsou vysvětleny přímo v jednotlivých kapitolách tohoto pokynu.

2. Stupně povodňové aktivity

Stupně povodňové aktivity (SPA) vyjadřují míru povodňového nebezpečí. Pro přirozené povodně jsou vázány na směrodatné limity, jimiž jsou zpravidla vodní stavy nebo průtoky

v hlásných profilech na vodních tocích, popřípadě na mezní nebo kritické hodnoty jiného jevu (denní úhrn srážek, hladina vody v nádrži, vznik ledových nápěchů a zácp, chod ledu, apod.).

- 1. stupeň povodňové aktivity - bdělost** - nastává při nebezpečí přirozené povodně a zaniká, pominou-li příčiny takového nebezpečí. Stav bdělosti nastává rovněž vydáním výstražné informace ČHMÚ, ve které je očekávaná situace označena některým ze stupňů povodňové aktivity a je vymezena oblast nebo vodní toky, na kterých je nebezpečí povodně platí.
- 2. stupeň povodňové aktivity - pohotovost** - vyhláší příslušný povodňový orgán, když nebezpečí přirozené povodně přerůstá v povodeň a v době povodně, když však ještě nedochází k větším rozlivům a škodám mimo koryto.
- 3. stupeň povodňové aktivity - ohrožení** - vyhláší příslušný povodňový orgán při bezprostředním nebezpečí nebo při vzniku škod většího rozsahu, ohrožení životů a majetku v záplavovém území.

Stanovené směrodatné limity pro stupně povodňové aktivity jsou obsažené v povodňových plánech.

Stupně povodňové aktivity z hlediska bezpečnosti vodních děl vyjadřují míru nebezpečí vzniku zvláštní povodně. Jsou vázány na mezní nebo kritické hodnoty sledovaných jevů nebo skutečností z hlediska technicko-bezpečnostního dohledu (TBD).

- 1. stupeň povodňové aktivity - bdělost** - nastává při dosažení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností z hlediska bezpečnosti vodního díla nebo při zjištění mimořádných okolností, jež by mohly vést ke vzniku zvláštní povodně.
- 2. stupeň povodňové aktivity - pohotovost** - se vyhláší při překročení mezních hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti.
- 3. stupeň povodňové aktivity - ohrožení** – se vyhláší při dosažení kritických hodnot sledovaných jevů a skutečností na vodním díle z hlediska jeho bezpečnosti současně se zahájením nouzových opatření.

Stanovené mezní a kritické hodnoty pro vodní díla I. až III. kategorie z hlediska TBD, která vzdouvají a akumulují vodu, jsou uvedena v *Plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní*, případně v manipulačním řádu vodního díla. Pro vodní díla IV. kategorie povinnost vlastníků poskytovat podklady pro zpracování tohoto plánu ve vodním zákonu zakotvena není a konkrétní směrodatné limity pro dané vodní dílo obvykle stanoveny nejsou.

Pro vyhlásování krizových stavů (stav nebezpečí a nouzový stav) nejsou objektivní kritéria (směrodatné limity) dopředu stanoveny. Záleží na individuálním posouzení míry ohrožení při konkrétní povodňové situaci a možností povodňových orgánů ji zvládnout, provedeném orgánem krizového řízení.

3. Hlásná povodňová služba

Hlásná povodňová služba poskytuje informace povodňovým orgánům pro zabezpečení jejich úkolů v průběhu povodní. Povodňové orgány na jednotlivých stupních tyto informace potřebují pro:

- varování obyvatelstva (úroveň obcí)
- vyhlásování stupňů povodňové aktivity (většinou na úrovni obcí a ORP)
- vyhodnocení situace a řízení povodňových opatření (povodňové orgány všech úrovní)

Hlásnou povodňovou službu organizují podle § 73 vodního zákona povodňové orgány a podílejí se na ní ostatní účastníci ochrany před povodněmi. Podíl činností jednotlivých orgánů a dalších účastníků (správci povodí, správci vodních toků, vlastníci vodních děl, vlastníci nemovitostí) dále vyplývá z §§ 78–85 vodního zákona, kde se uvádí soupis činností těchto subjektů při zabezpečení ochrany před povodněmi.

Informace hlásné povodňové služby využívají jak povodňové orgány, tak orgány krizového řízení. V případě vyhlášení krizových stavů z důvodu povodní přejímají řízení ochrany před povodněmi, a tedy i řízení hlásné povodňové služby, orgány krizového řízení. Odpovědní pracovníci povodňových orgánů spolupracují dále na organizaci a zabezpečení hlásné povodňové služby podle povodňových plánů a na předávání informací podle zavedených schémat. Pro předávání informací hlásné povodňové služby se využívá OPIS HZS a složek integrovaného záchranného systému.

Hlásná povodňová služba je postavena na informacích z terénu. Jsou to hlavně informace o stavu na vodních tocích v hlásných profilech, pro které jsou v povodňových plánech uvedeny směrodatné limity pro vyhlášení SPA. Nejsou to však informace jediné. Další informace jsou o stavu vodních toků mimo hlásné profily, zejména stavu a průtočnosti koryt a mostních objektů, stavu ochranných hrází, nátržích a průrvách, rozlivech a povrchovém odtoku, v zimě o ledových jevech a také informace o stavu vodních děl, rybníků a dalších objektů na vodních tocích, které mohou průběh povodně ovlivnit. Některé tyto informace hlásí povodňovým orgánům správci vodních toků, správci povodí a vlastníci vodních děl, jiné musí povodňový orgán obce získávat pomocí hlídkové služby, kterou pro tento účel ustavuje. Základní struktura hlásné a hlídkové služby musí být připravena předem a zakotvena v povodňových plánech na úrovni obcí a ORP.

Způsob organizace a zabezpečení hlásné služby pro případ zvláštních povodní, vyhlášení stupňů povodňové aktivity a schéma toku informací pro vyrozumění a varování při zvláštní povodni obsahuje *Metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí pro zpracování plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní* (Věstník MŽP 2005, částka 9).

4. Hlásné profily na vodních tocích

Hlásný profil povodňové služby je místo na vodním toku sloužící ke sledování průběhu povodně. K vodním stavům (výjimečně průtokům) v hlásném profilu jsou vázány směrodatné limity pro vyhlášení stupňů povodňové aktivity. Hlásné profily se podle významu rozdělují do tří kategorií.

Základní hlásné profily - kategorie A - jsou profily na významných vodních tocích. Informace z těchto profilů jsou nezbytné pro řízení opatření k ochraně před povodněmi na národní nebo regionální úrovni. Výběr hlásných profilů kategorie A provádějí regionální pracoviště ČHMÚ spolu se správci povodí a tento výběr projednávají s Ministerstvem životního prostředí a místně příslušnými krajskými úřady. Mezi hlásné profily kategorie A jsou začleněny také profily přehradních nádrží ovlivňujících povodňový režim a profily na hraničních vodních tocích vyplývající z mezinárodních závazků ČR.

Hlásné profily kategorie A zřizuje a provozuje stát prostřednictvím ČHMÚ nebo správců povodí. Doporučené vybavení hlásného profilu kategorie A je:

- stabilizovaný vodoměrný profil
- vodoměrná stanice s vodočetnou latí a místním záznamem

- automatický přenos dat do sběrného centra (předpovědní pracoviště ČHMÚ nebo vodohospodářský dispečink správce povodí)
- automatické zasílání SMS zprávy při překročení nastaveného limitu na určeného pracovníka povodňové služby obce, v jejímž územním obvodu se profil nachází
- měrná křivka průtoků ověřená ČHMÚ

Doplňkové hlásné profily - kategorie B – jsou profily na vodních tocích, které jsou nezbytné pro řízení opatření k ochraně před povodněmi na krajské úrovni. Výběr hlásných profilů kategorie B provádějí krajské úřady podle doporučení regionálních pracovišť ČHMÚ nebo správců povodí a tento výběr projednávají s místně příslušnými obcemi. Hlásné profily kategorie B doplňují profily kategorie A tak, aby byla relativně rovnoměrně pokryta říční síť významných vodních toků.

Hlásné profily kategorie B zřizují krajské úřady. Přitom mohou po dohodě využít profilů s vodoměrnou stanicí provozovanou ČHMÚ nebo správcem povodí, které nejsou zařazeny v kategorii A, případně vodoměrné stanice jiných správců.

Doporučené vybavení hlásného profilu kategorie B zřízeného v místě vodoměrné stanice ČHMÚ nebo správce povodí je v zásadě stejné jako u profilu kategorie A. V ostatních případech je doporučeno minimální vybavení:

- vodočetná lať
- orientační měrná křivka průtoků

Pokud není profil vybaven automatickou stanicí s přenosem dat, musí zřizovatel projednat s povodňovým orgánem místně příslušné obce manuální odečítání vodních stavů.

Pomocné hlásné profily – kategorie C – jsou účelové profily na vodních tocích, které se využívají pouze na místní úrovni a nejsou centrálně evidované. Výběr hlásných profilů kategorie C provádějí obce nebo vlastníci ohrožených nemovitostí na vodních tocích podle svých individuálních potřeb, pokud jim nepostačují profily kategorie A nebo B.

Hlásné profily kategorie C zřizují a provozují obce nebo vlastníci ohrožených nemovitostí. Doporučené minimální vybavení hlásného profilu kategorie C je vodočetná lať nebo alespoň 3 značky vodních stavů (např. na pilíři mostu) odpovídající směrodatným limitům pro SPA s barevným rozlišením (1. SPA – zelená, 2. SPA – žlutá, 3. SPA – červená) nebo s římskými číslicemi. Vybavení hlásného profilu kategorie C zajišťuje jeho provozovatel.

Evidenční list hlásného profilu je dokument, ve kterém jsou uvedeny základní informace o profilu, jeho umístění a vybavení, směrodatné limity stupňů povodňové aktivity, způsob pozorování a hlášení a další údaje. Evidenční listy hlásných profilů kategorie A a B vede ČHMÚ na základě údajů od provozovatelů vodoměrných stanic a povodňových orgánů. Evidenční listy jsou v digitální podobě přístupné na POVIS. Předpokládá se, že některé údaje budou do systému vkládat přímo obce. Po dohodě mohou být na POVIS umístěny i evidenční listy vybraných profilů kategorie C. Přístupová práva ke vkládání a editaci údajů přiděluje administrátor POVIS. Základní povinné údaje evidenčního listu jsou v Příloze č. 1 tohoto pokynu.

Lokální výstražné systémy (LVS) - obce mohou v případě potřeby budovat automatické lokální výstražné systémy, poskytující včasné informace zejména pro případ náhlých povodní z přívalových srážek na malých povodích. Tyto systémy zahrnují obvykle jednu nebo více automatických stanic pro sledování srážek v povodí a vodních stavů ve vodních tocích s přenosem hodnot do lokálního centra. Nutné je plně automatizované vyhodnocení měřených hodnot a vyslání alarmového signálu při dosažení zadaných kritérií. Vodoměrné stanice těchto systémů jsou formálně považovány za hlásné profily kategorie C. Do LVS mohou však být

zařazeny i některé stanice v hlásných profilech kategorie A nebo B, pokud jejich umístění vyhovuje účelu systému a provozovatel LVS si dojedná s ČHMÚ nebo podnikem Povodí automatické přebírání dat ze stanic v těchto profilech nebo posílání hlášení o překročení limitních stavů. Součástí LVS mohou být i prostředky pro varování a vyzoomění.

Budování lokálních výstražných systémů může být podporováno z dotačního programu Ministerstva životního prostředí (pokud je program vyhlášen). Podmínkou je návaznost na celostátní systém hlásné povodňové služby (zamezení duplicit) a dodržení určitých technologických zásad. Podrobnosti a další doporučení jsou v příručce MŽP *Lokální výstražné a varovné systémy v ochraně před povodněmi*.

5. Stanovení směrodatných limitů SPA podle vodních stavů v hlásných profilech

SPA vyhláší povodňové orgány většinou na základě dosažení směrodatných limitů, vyjádřených vodními stavy v hlásném profilu nebo výjimečně průtoky. Tyto směrodatné limity platí pro určitý úsek vodního toku (povodňový úsek), ke kterému je hlásný profil přiřazen. Směrodatné limity vodních stavů pro vyhlášení SPA jsou stanoveny povodňovými orgány a jsou obsažené v povodňových plánech.

Pro hlásné profily kategorie A stanovuje směrodatné limity pro SPA Ministerstvo životního prostředí. Návrh předkládá místně příslušný krajský úřad po projednání se správcem povodí, regionálním pracovištěm ČHMÚ, s dotčenými ORP v povodňovém úseku a s obcí, na jejímž území se hlásný profil nachází, a popřípadě dalšími dotčenými kraji v povodňovém úseku. Hlásné profily kategorie A a k nim příslušné směrodatné limity pro SPA jsou uvedeny v Povodňovém plánu ČR a zapracovány do povodňového plánu příslušného kraje a do povodňových plánů nižších stupňů.

Pro hlásné profily kategorie B stanovuje směrodatné limity SPA povodňový orgán kraje po projednání se správcem povodí, případně se správcem toku (pokud se liší od správce povodí), s regionálním pracovištěm ČHMÚ, s dotčenými ORP v povodňovém úseku a s obcí, na jejímž území se hlásný profil nachází. Hlásné profily kategorie B a k nim příslušné směrodatné limity pro SPA jsou uvedeny v povodňovém plánu kraje a zapracovány do Povodňového plánu ČR a do povodňových plánů nižších stupňů.

Povodňové orgány, které stanoví směrodatné limity pro SPA v hlásných profilech kategorie A nebo B, provedou příslušnou úpravu směrodatných limitů ve svém povodňovém plánu a informují o stanovení nových limitů povodňové orgány nižších stupňů, aby je mohly zapracovat do povodňových plánů příslušných územních celků. Zároveň stanovení směrodatných limitů písemně oznámí ČHMÚ, který tyto limity zapracuje do evidenčních listů hlásných profilů a umístí na POVIS. V případě vzniku nesrovnalostí mezi směrodatnými limity pro některý hlásný profil, je pro hlásný profil kategorie A rozhodující údaj uvedený v Povodňovém plánu ČR a pro hlásný profil kategorie B údaj uvedený v povodňovém plánu místně příslušného kraje. Důsledným provázáním evidenčních listů hlásných profilů s digitálními povodňovými plány v POVIS bude možným nesrovnalostem zamezeno.

Pro hlásné profily kategorie C stanovuje směrodatné limity pro SPA povodňový orgán obce nebo vlastník ohrožené nemovitosti podle své vlastní potřeby. Výsledné hodnoty zařadí do svého povodňového plánu a oznámí je povodňovému orgánu ORP a správci toku.

Pokud jsou do LVS zařazeny některé profily kategorie A nebo B, kterým provozovatel LVS přiřadí pro své lokální potřeby jiné směrodatné limity SPA než jsou v Povodňovém plánu ČR nebo v povodňových plánech krajů, pak tyto profily musí být deklarovány v jeho povodňovém plánu jako profily kategorie C. V povodňových plánech vyšších stupňů a ve

webové prezentaci HPPS se lokální směrodatné limity neuvádějí a aktuální stavy jsou srovnávány vždy s celostátně platnými směrodatnými limity (kategorie A nebo B).

Doporučený postup pro stanovení směrodatných limitů pro SPA v hlásných profilech na vodních tocích je uveden v *Odborných pokynech pro hlásnou povodňovou službu*. Správné stanovení závisí do značné míry na podkladech, které jsou k dispozici, a na zkušenostech pracovníků z minulých povodní. Směrodatné limity by měly být nastaveny s rozlišovací úrovní 5 cm na vodočetné lati. Pouze ve výjimečných případech (např. na odtoku z vodních děl) jsou směrodatné limity pro SPA vyjádřeny přímo v průtocích.

Po každé významné povodni se doporučuje posoudit, zda zaznamenané překročení směrodatných limitů SPA odpovídalo charakteru situace v povodňovém úseku, a případně směrodatné limity upravit. Pro přezkoumání bude možno také využít výsledky hodnocení a mapování povodňového rizika, provedené v rámci implementace *Směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládnutí povodňových rizik*.

6. Stanovení směrodatných limitů pro SPA podle dešťových srážek

Orientačně je možné usuzovat na nebezpečí nebo vznik povodně podle hodnot dešťových srážek a to hlavně na vodních tocích, kde nejsou zřízeny hlásné profily. Směrodatné limity pro SPA jsou vázány na denní nebo kratší úhrny naměřených srážek ve srážkoměrných stanicích v zasaženém území. Tyto stanice provozuje ČHMÚ, správci povodí, případně obce nebo jiné subjekty jako součást LVS.

Doporučené směrodatné limity srážek pro SPA jsou uvedeny v Odborných pokynech. Tyto obecně doporučené směrodatné limity jsou hrubě orientační, protože povodňová účinnost srážky je silně ovlivněna místními podmínkami (velikost, tvar a sklon povodí, druh pokryvu, nasycení půdy). Na základě těchto doporučení je možno stanovit konkrétní limity srážek pro dané území, které budou uvedeny v povodňových plánech.

Překročení směrodatných limitů srážek má především aktivovat povodňové orgány a uvést do pohotovosti složky IZS. Další činnost by měla spočívat v okamžitém prověření situace na vodních tocích. Vyhlášení SPA se doporučuje až při prokazatelném nástupu povodně podle stavů v hlásných profilech na vodních tocích nebo podle terénního šetření. Rovněž vyhlášení SPA podle množství předpovídaných srážek je problematické, protože meteorologická předpověď zatím nedokáže přesně a spolehlivě centra očekávaných srážek umístit, zejména v případě lokálních přívalových srážek.

Indikátor přívalových povodní (anglicky Flash Flood Guidance) je součástí webové aplikace HPPS, která může poskytnout povodňovým orgánům a provozovatelům LVS odhad aktuálních směrodatných limitů pro nebezpečné přívalové srážky. Aplikace průběžně podle spadlých srážek simuluje nasycenost území a udává velikost potencionálně nebezpečné 1, 3 nebo 6 hodinové srážky, která by v daném území způsobila povodeň. Výstup je prezentován ve formě gridové mapy v rozlišení 3x3 km.

7. Stanovení SPA při ledových jevech na vodních tocích

Povodňové stavy na vodních tocích vznikají také v důsledku nebezpečných ledových jevů v období tání a v období mrazů. Období tání je nebezpečné, když teplé počasí často doprovázené dešťovými srážkami nastupuje po období mrazů, kdy ve větším rozsahu zamrzly vodní toky. Tehdy nastává za zvýšeného průtoku vody v tocích odchod ledu a ledové kry se v určitých místech kupí a tvoří ledové zácpy. V období mrazů dochází na úsecích vodních

toků s dostatečnou rychlostí vody ke vzniku vnitrovodního ledu (ledové kaše). Ta tvoří v určitých místech ledové nápěchy, které ucpávají koryto a vzdouvají vodu.

Odchod ledu doprovázený tvorbou zácp je obvykle způsoben zvýšeným průtokem vody, který rozláme ledovou pokrývku. Mezní průtok vody, který vyvolá odchod ledu, však nelze jednoznačně stanovit, neboť závisí na mnoha dalších činitelích. Stav bdělosti (1. SPA) nastává obvykle příchodem výrazně teplého počasí. Další stupně povodňové aktivity vyhláší povodňový orgán na návrh správce vodního toku. Situace odpovídající 2. SPA nastává obvykle při chodu ledu nebo při nebezpečí chodu ledu. Situace odpovídající 3. SPA nastává při nebezpečném chodu ledu a tvorbě ledových zácp.

Výskyt ledových nápěchů závisí na velikosti a trvání mrazů a na průchodnosti koryta pro ledovou kaši. Místa na vodních tocích, která jsou náchylná ke tvorbě nápěchů, jsou většinou známá správci vodního toku. Jsou to zejména úseky vodních toků, kde dochází k náhlému snížení rychlosti vody, například konec vzduť jezů a průtočných nádrží.

Správci vodních toků sledují na vodních tocích rozsah a postup zamrzání, tvorbu nebezpečných ledových zácp a nápěchů, postup tání a chod ledu a případně navrhnou povodňovému orgánu vyhlášení nebo odvolání stupňů povodňové aktivity.

8. Pozorování a hlášení v hlásných profilech

Hlásné profily kategorie A a B jsou většinou vybaveny automatickou stanicí s přenosem dat do sběrných center (pracoviště ČHMÚ nebo dispečinku podniku Povodí). Tato centra ukládají aktuální údaje ze stanic do webové presentace, kde jsou k dispozici pro povodňové orgány a veřejnost. Frekvence aktualizace údajů by měla být u hlásných profilů kategorie A po 10 až 15 minutách, u hlásných profilů kategorie B alespoň jednou za hodinu.

Povodňové orgány obcí podle § 78 vodního zákona organizují a zabezpečují hlášenou povodňovou a hlídkovou službu, takže každý hlásný profil má být při nebezpečí povodně a za povodní sledován povodňovým orgánem obce, v jejímž územním obvodu se nachází. Způsob sledování má být stanoven v povodňovém plánu obce. Ke sledování profilu lze využít informací z webové presentace ČHMÚ nebo podniku Povodí, za povodní však obec má podle situace zajistit i kontrolu v terénu. Jako minimální četnost pozorování se doporučuje:

- při dosažení 1. SPA nebo výstraže ČHMÚ alespoň 1x denně
- při dosažení nebo vyhlášení 2. SPA 2x denně
- při dosažení nebo vyhlášení 3. SPA 3x denně nebo častěji podle potřeby

Pokud povodňový orgán obce při kontrole profilu zjistí ovlivnění měření (ledovými jevy, vzduť vody v důsledku ucpání průtočného profilu apod.) nebo zjistí podstatný rozdíl mezi údajem na vodočetné lati a údajem ve webové presentaci, oznámí tyto skutečnosti povodňovému orgánu ORP a provozovateli vodoměrné stanice. V případě, že v hlásném profilu kategorie B není instalována automatická stanice, zajistí povodňový orgán obce manuální pozorování v hlásném profilu s výše uvedenou doporučenou četností a hlášení zasílá na povodňový orgán ORP.

Pro včasnou aktivizaci povodňového orgánu obce v případě náhlých povodní, mohou obce dojednat s provozovatelem automatické stanice (ČHMÚ nebo podnik Povodí), která je k tomu technicky vybavena, aby zasílala v případě překročení dojednaného limitu vodního stavu SMS zprávu na určené telefonní číslo pověřeného pracovníka obce.

Správci povodí podle § 82 vodního zákona navrhnou povodňovým orgánům vyhlášení nebo odvolání SPA. Provádí tak většinou na základě dosažení nebo překročení směrdatných limitů pro 2. nebo 3. SPA v hlásných profilech. Tyto informace zjistí vodo hospodářské dispečinky

podniků Povodí z vlastní měřicí sítě nebo ze sítě ČHMÚ a předají je povodňovému orgánu příslušné ORP.

Povodňové orgány ORP podle § 79 vodního zákona organizují a řídí hláskou povodňovou službu ve svém správním obvodu, takže v rámci povodňového plánu ORP má být stanoven podíl obcí na sledování hlásných profilů v jejich územní působnosti a řešení systém předávání hlášení mezi obcemi. I když to § 79 zákona mezi úkoly povodňových orgánů ORP výslovně neuvádí, je potřebné, aby povodňové orgány ORP v rámci koordinace opatření na ochranu před povodněmi předávaly relevantní informace, zejména výstražné informace a zprávy ČHMÚ a zprávy od správců vodních toků o překročení směrodatných limitů SPA, povodňovým orgánům obcí ve své územní působnosti.

V případě poruchy automatické stanice, poruchy spojení nebo znemožnění informace z hlásného profilu kategorie A nebo B z jiného důvodu, může sběrné centrum ČHMÚ nebo podniku Povodí požádat povodňový orgán příslušné ORP o zabezpečení náhradního pozorování. Povodňový orgán ORP zabezpečí náhradní pozorování prostřednictvím povodňového orgánu obce, která hlásný profil za povodní dle svého povodňového plánu sleduje, resp. kontroluje. Četnost náhradního pozorování se dojedná podle závažnosti situace. Povodňový orgán obce zasílá výsledky náhradního pozorování na ORP a sběrnému centru provozovatele stanice. Sběrné centrum dle možností zařadí nahlášené údaje do své webové prezentace (případně s poznámkou - náhradní pozorování).

Hlášené profily kategorie C jsou pozorovány obcí nebo vlastníkem nemovitosti, kterému hlásný profil slouží, při nebezpečí povodně a za povodně podle potřeby. Hlášení z hlásných profilů kategorie C a hlášení ze stanic automatických LVS zasílají jejich provozovatelé při nebezpečí povodně a za povodně v případě dohody povodňovému orgánu příslušné ORP.

Provozovatel LVS může aktuální údaje z hlásných profilů svého systému uvádět ve vlastní webové prezentaci, nebo se v případě datové kompatibility může dohodnout s ČHMÚ případně s podnikem Povodí o zařazení hlásného profilu do jejich prezentace hlásné služby. Toto řešení je doporučené pro hlášené profily, jejichž údaje mohou mít širší než lokální využití.

9. Pozorování a hlášení na vodních dílech

Vlastníci všech vodních děl jsou podle § 84 vodního zákona povinni sledovat na vodních dílech všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, účastnit se hlásné povodňové služby a informovat o nebezpečí a průběhu povodně povodňový orgán ORP, správce vodního toku, správce povodí, pracoviště ČHMÚ a HZS. Pro vodní díla I. až III. kategorie z hlediska TBD navrhuje vlastník (uživatel) příslušnému povodňovému orgánu vyhlášení SPA z titulu nebezpečí zvláštní povodně. Zároveň v případě nebezpečí z prodlení varuje povodňové orgány níže po vodním toku podle povodňových plánů územních celků a bezprostředně ohrožené subjekty. Podrobnosti obsahuje *Metodický pokyn odboru ochrany vod MŽP pro zpracování plánu ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní* (Věstník MŽP 2005, částka 9).

Pro malé vodní nádrže IV. kategorie *Plán ochrany území pod vodním dílem před zvláštní povodní* obvykle neexistuje a jejich vlastníci (uživatelé) nemají k dispozici konkrétní mezní a kritické hodnoty jevů, které by vyjadřovaly ohrožení bezpečnosti jejich vodního díla. Přesto se účastní hlásné povodňové služby a jejich povinností je informovat povodňové orgány a další subjekty o nebezpečí zvláštní povodně.

Podrobnější specifikaci povinností vlastníků a uživatelů malých vodních nádrží IV. kategorie (MVN) obsahuje metodický pokyn odboru ochrany vod Ministerstva životního prostředí *Zásady pro zajištění provozu malých vodních nádrží IV. kategorie při povodňové situaci* (Věstník MŽP). Vzhledem k obrovskému počtu MVN nemohou být jejich vlastníci (uživatelé) přímými adresáty výstražných a informačních zpráv. Ve vztahu k hlásné povodňové službě je proto jejich důležitou povinností aktivně přejímat výstražné informace a zprávy předpovědní povodňové služby, tj. průběžně sledovat webové presentace ČHMÚ a vodohospodářský informační portál podniků Povodí.

Vlastník (uživatel) MVN má znát kontaktní údaje pro operativní spojení s dalšími subjekty hlásné povodňové služby, které má informovat o nebezpečí a průběhu povodně. Vlastník (uživatel) MVN má sledovat všechny jevy rozhodné pro bezpečné převedení povodně, zejména stav hráze a funkci přelivných a výpustných objektů. Skutečnosti rozhodné pro stanovení a vyhlášení SPA při nebezpečí vzniku zvláštních povodní na vodních dílech IV. kategorie, které mají být vlastníkem (uživatelem) MVN zejména sledovány, jsou v obecné rovině formulovány ve výše uvedeném metodickém pokynu MŽP. Možné charakteristické závady na hrázi a objektech MVN a jejich závažnost pro bezpečnost vodního díla obsahuje *Metodický pokyn Ministerstva zemědělství č. 1/2010 k technicko-bezpečnostnímu dohledu nad vodními díly*.

Vlastníci (uživatelé) všech vodních děl informují povodňový orgán, správce vodního toku, správce povodí a pracoviště ČHMÚ o průběhu povodně a provedených manipulacích, které průběh povodně ovlivňují. K provedení mimořádných manipulací vyžadují souhlas povodňového orgánu ORP nebo kraje podle možného dosahu vlivu manipulace.

10. Předpovědní povodňová služba

Předpovědní povodňová služba poskytuje povodňovým orgánům, popřípadě dalším účastníkům ochrany před povodněmi, výstražné informace, další informace a předpovědi o:

- nebezpečí vzniku povodně
- vzniku povodně
- dalším nebezpečným vývoji povodně
- hydrometeorologických prvcích (srážky, vodní stavy, průtoky)

Předpovědní povodňovou službu zabezpečuje ČHMÚ ve spolupráci se správcem povodí. V ČHMÚ zajišťují předpovědní povodňovou službu sjednocená pracoviště meteorologických a hydrologických předpovědí a to Centrální předpovědní pracoviště (CPP) v Praze a šest regionálních předpovědních pracovišť (RPP) na pobočkách ústavu.

Předpovědní povodňová služba ČHMÚ zahrnuje i výstražnou službu, která je začleněna do tzv. **Systému integrované výstražné služby** (SIVS). Ta je koncipována jednotně pro všechny druhy nebezpečných meteorologických a hydrologických jevů, tedy nejen pro povodně, ale také extrémní teploty, vítr, sněhové jevy a námraza, bouřky a dešťové srážky. Vydávají se dva druhy výstražných informací:

Předpovědní výstražné informace (PVI) se vydávají, jestliže se očekává výskyt některého nebezpečného jevu nebo se takový jev vyskytl a je předpoklad jeho dalšího trvání. Rozlišují se tři stupně nebezpečnosti jevu, které jsou v grafickém výstupu na portálu ČHMÚ vyjadřovány barevně:

- žádné nebezpečí - zelená
- nízký stupeň nebezpečí – žlutá
- vysoký stupeň nebezpečí – oranžová

- extrémní stupeň nebezpečí – červená

V případě vydání PVI na jev povodně odpovídají uvedené stupně nebezpečí zavedeným stupňům povodňové aktivity na vodních tocích (nízké nebezpečí – 1. SPA bdělost alespoň ve 3 hlásných profilech kategorie A nebo B; vysoké nebezpečí – 2. SPA pohotovost alespoň ve 3 těchto profilech; extrémní nebezpečí – 3. SPA ohrožení alespoň v jednom profilu). Nízký stupeň nebezpečí povodně (bdělost) může být vydán přímo na základě očekávaných srážek nebo tání sněhu, bez přímé návaznosti na konkrétní toky nebo hlásné profily. Ve výstražné informaci musí být specifikována oblast, pro kterou platí. POZOR – barevné označení je však jiné než označení užívané v hlásné povodňové službě pro SPA.

PVI vydává obvykle meteorolog CPP na základě výstupů meteorologických modelů a konzultace s meteorology příslušného RPP a vojenské meteorologické služby. V případě povodní konzultuje vydání PVI s hydrology CPP a příslušného RPP.

Informace o výskytu nebezpečných jevů (IVNJ) je vydána operativně při výskytu hydrometeorologických jevů s extrémním stupněm nebezpečí, jako jsou extrémní trvalé nebo přívalové srážky, vichřice, extrémně silné bouřky a krupobití. Ve většině případů se jedná o velmi rychlý lokální vývoj meteorologických konvektivních jevů s následnými doprovodnými jevy.

Při povodních se IVNJ vydává při prvním překročení směrodatných limitů 3. SPA v jednom nebo více hlásných profilech kategorie A nebo B v ucelené oblasti (nikoli při překročení pro každý jednotlivý hlásný profil), případně při bezprostředně očekávaném překročení limitu 3. SPA. IVNJ se vydává také při zjištění stavu odpovídajícímu extrémní povodni, který je na většině hlásných profilů nastaven tak, že odpovídá 50letému průtoky.

IVNJ při výskytu nebezpečných meteorologických jevů může vydávat meteorolog na CPP nebo RPP. IVNJ pro nebezpečné povodňové jevy vydává meteorolog vždy po konzultaci s hydrologem, případně vydává IVNJ přímo hydrolog.

Hydrologické informační zprávy (HIZ) jsou dalším produktem předpovědní povodňové služby navazujícím na SIVS, ve kterém se doplňují, upřesňují nebo rozšiřují údaje obsažené ve výstražných informacích. Obsahují podrobnější hodnocení průběhu povodně a jejího dalšího očekávaného vývoje podle hydrologických předpovědních modelů. Mohou být vydávány hydrology jak z úrovně CPP, tak z úrovně RPP jako hydrologické regionální informační zprávy (HRIZ).

Hydrologická předpověď se vydává pro určené místo na vodním toku (předpovědní profil). Standardně se předpovídá průběh vodního stavu a průtoky na 48 hodin dopředu na základě výstupů hydrologického předpovědního modelu. K tomu vlastníci vodních děl, která svým provozem významně ovlivňují průběh povodně, musí předpovědním pracovištím ČHMÚ poskytovat informace o provedených a plánovaných manipulacích na těchto dílech. Předpověď se počítá k 7. hodině ráno a je k dispozici obvykle mezi 8. a 10. hodinou (podle lokality). Za povodní se podle situace ještě počítají mimořádné předpovědi v průběhu dne.

Sdružená srážková informace je speciální produkt ČHMÚ, který poskytuje odhad množství a rozložení spadlých srážek na základě kombinace údajů meteorologického radaru a pozemních srážkoměrných stanic. Uváděn je odhad srážek spadlých za posledních 1, 3, 6 a 24 hodin v gridové mapě s rozlišením 1x1 km.

Všechny produkty předpovědní povodňové služby ČHMÚ jsou k dispozici ve webové prezentaci HPPS, výstražné informace SIVS také na portále ČHMÚ. Produkty PVI, IVNJ a HIZ/HRIZ jsou kromě toho distribuovány prostřednictvím OPIS HZS povodňovým orgánům, místě příslušným podle rozdělovníku produktu.

Vodohospodářské dispečinky podniků Povodí (VHD) a předpovědní pracoviště ČHMÚ si navzájem poskytují aktuální informace o stavech na vodních tocích a srážkách na základě uzavřených dohod. ČHMÚ dále poskytuje VHD Povodí kvantitativní předpověď srážek a hydrologické předpovědi ve všech předpovědních profilech. Další informace čerpají VHD z vlastních automatických měřících sítí a hlášení od obsluhy vodních děl a provozních pracovníků v terénu. Tyto informace využívají při řízení manipulací na vodních dílech a jejich soustavách. VHD podniků Povodí za povodňů zpracovávají písemné *informační zprávy* (IZ PP), kterými informují povodňové orgány ORP a krajů o situaci na vodních tocích a vodních dílech, provedených manipulacích a zabezpečovacích pracích. Navrhují těmto povodňovým orgánům vyhlášení a odvolání stupňů povodňové aktivity.

Informace správců povodí jsou pro potřeby povodňových orgánů a veřejnosti presentovány také na vodohospodářském informačním portálu <http://www.voda.gov.cz/portal/cz/> nebo předávány prostřednictvím jejich zástupců v povodňových komisích. VHD některých podniků Povodí také zpracovávají vlastní hydrologické předpovědi vodních stavů a průtoků, které využívají při zpracování informačních zpráv a poskytují povodňovým orgánům ORP a krajů. V takovém případě má VHD podniku Povodí odsouhlasit vydávané předpovědi s příslušným předpovědním pracovištěm ČHMÚ.

Informační zprávy, návrhy na vyhlášení nebo odvolání SPA a případné další informace a předpovědi předávají VHD podniků Povodí na povodňové orgány ORP a krajů přednostně prostřednictvím OPIS HZS kraje (KOPIS).

11. Hlásná služba při přívalových povodních

Typické přívalové povodně jsou důsledkem intenzivních přívalových srážek krátkého trvání (1 až 3 hodiny), zasahujících obvykle malé území (do 100 km²). Možnosti předpovědi příčinných přívalových srážek jsou zatím velmi omezené. Na základě rozboru synoptické situace ČHMÚ vydává PVI na nebezpečí jejich výskytu v nějaké oblasti, ale konkrétní lokalizace srážkového jádra není možná. Jádro přívalové srážky ani není obvykle zachyceno srážkoměrnou sítí ČHMÚ nebo VHD Povodí. Pokud je extrémní srážka automatickou stanicí zachycena, vydává ČHMÚ výstražnou informaci typu IVNJ směřovanou na povodňový orgán ORP, v jejímž územním obvodu stanice leží.

Přívalové povodně jsou charakteristické rychlým nástupem povodňové vlny na malých vodních tocích, případně povodňovým odtokem mimo trvalou říční síť. Vzhledem k těmto vlastnostem se povodňová vlna obvykle neprojeví v hlásných profilech kategorie A nebo B na větších vodních tocích nebo se projeví až po té, co zdevastuje území podél malých vodních toků v horní části povodí.

Hlásná služba při přívalových povodních je do značné míry vázána na aktivity místních povodňových orgánů v obcích a ORP. Ve všech obcích, kde podle zkušeností k přívalovým povodňům dochází nebo je lze podle místních podmínek předpokládat, má povodňový orgán instruovat občany o tomto nebezpečí a ustavit způsob hlášení pro případ jejich zjištění. V případě obdržení PVI od ČHMÚ na nebezpečí přívalových srážek nebo povodní v dané oblasti má povodňový orgán ustanovit hlídkovou službu. Jako kritérium nebezpečnosti může použít například laické měření srážek (více než 50 mm v době kratší než 6 hodin), nebezpečné vybřežení místní vodoteče, ucpání propustku nebo mostu, případně jiné místně vyzorované jevy.

Pokud obec provozuje lokální výstražný systém nebo jednotlivé doplňkové hlásné profily kategorie C, zakládá prioritně hlásnou povodňovou službu na informacích z těchto systémů.

V případě zjištění přívalové povodně musí povodňový orgán obce okamžitě prověřit a vyhodnotit situaci a v případě nebezpečí varovat obyvatelstvo a právnické osoby ve své působnosti. Dále má informovat obce ležící níže po vodním toku a povodňový orgán ORP. Při zjištění extrémní srážky je dobré informovat také blízkou obec v sousedním povodí. Podrobnosti má stanovit povodňový plán obce.

ČHMÚ v rámci předpovědní povodňové služby přispívá obcím ke včasnému zjištění přívalových srážek jednak výše zmíněným vydáváním PVI a IVNJ, jednak zpřístupněním *sdílené srážkové informace* v rámci webové prezentace HPPS. Další pomůckou je *indikátor přívalových povodní*, který povodňovým orgánům poskytuje odhad dynamicky se měnících kritérií pro povodňově nebezpečné srážky. Následným vývojovým stupněm indikátoru přívalových povodní bude provázání tohoto systému na sdruženou srážkovou informaci a zpracování informace, která bude přímo vyjadřovat aktuální nebezpečí přívalových povodní na základě spadlých srážek.

12. Informační toky hlásné a předpovědní povodňové služby

Informační toky hlásné povodňové služby zahrnují především předávání informací mezi povodňovými, případně krizovými orgány, tedy mezi orgány obce, ORP, kraje a centrálními orgány (MŽP, MV příp. ÚPK, ÚKŠ). Obsahem těchto informací ve směru zdola nahoru jsou většinou zprávy, jejichž obsah není normalizován a které informují vyšší orgán podle povahy situace. Součástí mohou být návrhy na vyhlášení nebo odvolání SPA, požadavky na pomoc nebo převzetí řízení povodňových opatření vyšším povodňovým orgánem, případně návrhy na vyhlášení krizového stavu. Ve směru shora dolů jsou to vyhlášení SPA, vyhlášení krizového stavu (z úrovně hejtmana) a další rozhodnutí vyššího orgánu. Speciálním případem jsou informace povodňového orgánu obce pro sousední obce níže po vodním toku. Informace a zprávy mezi povodňovými orgány jsou předávány různými spojovými prostředky (e-mailem nebo i telefonicky), Předávající i přijímající orgán o nich učiní záznam v povodňové knize.

Vedle této hlavní informační linky se hlásné povodňové služby účastní také správci povodí, ČHMÚ, správci vodních toků, vlastníci vodních děl a vlastníci nemovitostí v záplavovém území, kteří informace do systému jednak dodávají a jednak přijímají. Správci povodí (vodo hospodářské dispečinky) a předpovědní pracoviště ČHMÚ komunikují s povodňovými orgány zpravidla na úrovni ORP, krajů a ústředních orgánů, správci vodních toků a vlastníci VD na úrovni ORP, vlastníci nemovitostí na úrovni obcí. Rovněž o těchto informacích vedou povodňové orgány záznamy v povodňové knize.

Zjištění nebezpečí nebo výskytu povodní v hlásných profilech i mimo hlásné profily hlásí obec, správce povodí, správce vodního toku, vlastník (uživatel) vodního díla, vlastník nemovitosti nebo kdokoli jiný na příslušný povodňový orgán obce s rozšířenou působností. Fyzické i právnické osoby mohou oznámení směřovat také na HZS nebo Policii ČR (např. pomocí linek tísňového volání), které zajistí další předání příslušnému povodňovému orgánu. Povodňový orgán ORP situaci vyhodnotí a podle závažnosti informuje povodňový orgán příslušného kraje, HZS, RPP ČHMÚ a VHD příslušného podniku Povodí.

Informace o stavech v hlásných profilech kategorie A a B na vodních tocích prezentují provozovatelé těchto profilů na webových stránkách, které by měly pravidelně sledovat povodňové orgány obcí a ORP, v jejichž povodňovém plánu je hlásný profil uveden. První překročení směrodatných limitů 2. a 3. SPA ve sledovaných automatizovaných profilech oznamují správci povodí (VHD) na místně příslušnou ORP. Překročení nebo bezprostředně očekávané překročení stavu 3. SPA je také obsahem výstražné informace ČHMÚ (IVNJ). ORP informuje obce v kritickém úseku vodního toku, které již následně sledují údaje ve

webové presentaci HPPS. Ohlášení překročení stavu SPA může být dojednáno také jako SMS generovaná automatickou stanicí na mobil pověřeného pracovníka povodňového orgánu. V opačném směru zasílá obec výsledky náhradního pozorování na vyžádání provozovatele automatické stanice v případě jejího selhání.

Předávání informací hlásné povodňové služby mezi obcemi organizují ve svém územním obvodu povodňové orgány ORP. Obvyklé je předávání informací o nebezpečí povodně dalším obcím dolů po vodním toku, případně do sousedního povodí (při extrémních srážkách). Konkrétní způsob toku informací je stanoven podle místních podmínek a obsažen v povodňových plánech. Způsob předávání hlášení z hlásných profilů na tocích a kontakty na pověřené pracovníky povodňové služby jsou také uvedeny v evidenčních listech hlásných profilů. Povodňové orgány ORP kontrolují, aby skutečnosti uvedené v evidenčních listech odpovídaly příslušným povodňovým plánům ORP a obcí, a provádějí přímou editaci těchto údajů v evidenčních listech.

Informace předpovědní povodňové služby ČHMÚ (PVI, IVNJ, HIZ a HRIZ) distribuují předpovědní pracoviště ČHMÚ povodňovým orgánům prostřednictvím operačních a informačních středisek HZS. OPIS HZS krajů (KOPIS) informace doručí na úroveň krajů a na úroveň ORP podle specifikace území, které je ve výstražné informaci nebo zprávě uvedeno (kraje, okresy). KOPIS HZS může, na základě povodňového plánu ORP nebo kraje, informovat o vydání výstražné informace (PVI nebo IVNJ) přímo jednotlivé obce pomocí SMS.

Povodňový orgán ORP posoudí význam informace pro obce ve své územní působnosti a rozhodne o jejím postoupení na úroveň obcí. V každém případě však musí být postoupeny až na úroveň obcí IVNJ týkající se přímo jejich území nebo hlásných profilů, které má obec uvedeny ve svém povodňovém plánu. Stejně je třeba okamžitě postoupit oznámení VHD podniku Povodí o překročení směrodatných stavů 2. nebo 3. SPA v těchto hlásných profilech.

Správcům povodí a dalším vybraným subjektům předávají předpovědní pracoviště ČHMÚ všechny informace předpovědní povodňové služby přímo e-mailem. S ohledem na spolehlivé zajištění informovanosti krajských orgánů, které rozhodují o případném vyhlášení krizového stavu (stav nebezpečí), zasílají předpovědní pracoviště ČHMÚ tyto informace e-mailem jako záložním spojením také na příslušné kraje.

Pro předávání informací hlásné a předpovědní povodňové služby se přednostně využívá informačních a komunikačních sítí IZS a služeb OPIS GR HZS a OPIS HZS krajů. Operační a informační střediska HZS zajišťují nepřetržitou pohotovost pro příjem hlášení a zajišťují vyrozumění základních i ostatních složek IZS a vyrozumění povodňových orgánů, případně dalších státních orgánů a orgánů územně samosprávných celků podle povodňových plánů. Vedle toho využívají informací hlásné a předpovědní povodňové služby pro své vlastní úkoly v rámci IZS, tj. pro řízení a koordinaci záchranných a likvidačních prací.

Pro záložní předání informace na povodňový orgán ORP nebo kraje, ústřední povodňový orgán a jiným subjektům povodňové služby se většinou využívá e-mailu.

Pokyny pro zabezpečení hlásné a předpovědní povodňové služby platí stejně i v případě vyhlášení krizového stavu podle zákona č. 240/2000 Sb. (stav nebezpečí, nouzový stav) z důvodu povodní. Informační toky jsou v území s vyhlášeným krizovým stavem směřovány na příslušné orgány krizového řízení (krizové štáby), které přebírají řízení ochrany před povodněmi. Na každé úrovni řízení musí být zajištěno sdílení informací mezi povodňovým a krizovým orgánem.

Hlavní směry toku informací hlásné a předpovědní povodňové služby jsou uvedeny v přílohách č. 2 až 7 tohoto pokynu. Pro plošnou distribuci některých informací předpovědní

povodňové služby (předpověď počasí, vydání výstražné informace) může být použito také veřejnoprávních sdělovacích prostředků.

13. Prověřování funkčnosti hlásné a předpovědní povodňové služby

Problematika hlásné a předpovědní povodňové služby má být zařazena do programu periodických školení, která podle vodního zákona organizují povodňové orgány krajů a ORP pro členy povodňových orgánů nižších stupňů. Velmi důležité je, aby se zásadami hlásné a předpovědní povodňové služby byli seznámeni i členové orgánů krizového řízení a zástupci základních složek IZS. Doporučuje se organizace společných školení spojených s prověřením aktuálnosti povodňových plánů alespoň jedenkrát ročně.

Systém distribuce výstražných informací ČHMÚ prostřednictvím komunikačních prostředků HZS na úroveň ORP a dále na úroveň obcí prověřuje ústřední povodňový orgán nebo krajský povodňový orgán formou cvičné výstražné zprávy. Cvičná výstraha musí obsahovat výrazné označení, že se jedná o cvičení, a dále jasné pokyny, komu se má potvrdit příjem doručení, příp. odeslání výstražné nebo varovné zprávy. Vyhodnocení zabezpečuje povodňový orgán v součinnosti s HZS.

Provozovatelé lokálních výstražných systémů mají pravidelně prověřovat technický stav jednotlivých zařízení a celkovou funkčnost systému. Podrobnosti upravuje příručka MŽP *Lokální výstražné a varovné systémy v ochraně před povodněmi*.

14. Varování

Varování právnických i fyzických osob (obyvatelstva) zabezpečují ve svém územním obvodu povodňové orgány obcí. K tomu využívají pokud možno koncové prvky varování v rámci JSV (tzv. mluvicí sirény), případně jiné technické prostředky dle svého povodňového plánu. V případě nebezpečí z prodlení mohou varování obyvatelstva na ohroženém území provést přímo OPIS HZS kraje. Způsob je řešen v *Plánu varování obyvatelstva*, který je součástí *Krizového plánu kraje*, zpravidla jde o dálkové zapnutí koncových varovných prvků JSV.

OPIS HZS prověřují funkčnost zařízení JSV jednou měsíčně. Funkčnost jiných varovných prostředků na území obce prověřují povodňové orgány obce, zpravidla rovněž jednou měsíčně.

15. Přílohy

1. Obsah evidenčního listu hlásného profilu
2. Schéma přenosu výstražných informací ČHMÚ
3. Schéma přenosu hydrologických informačních zpráv ČHMÚ
4. Schéma přenosu informačních zpráv VHD podniků Povodí
5. Schéma přenosu informace o vodních stavech v hlásném profilu na území obce
6. Schéma přenosu informace o průběhu povodně a vyhlášení SPA na úrovni obce
7. Schéma přenosu informace o vyhlášení stavu nebezpečí hejtmanem kraje

Pozn.: Tímto se ruší metodický pokyn č. 15 zveřejněný ve Věstníku MŽP částka 9/2005

Ing. Hana Randová
ředitelka odboru ochrany vod

Obsah evidenčního listu hlásného profilu na POVIS

1. Umístění hlásného profilu

- Kategorie profilu (A, B, C)
- Název toku
- Název profilu
- Staničení profilu (říční km)
- Poznámka k umístění profilu (např. pod nádrží.....)
- Kraj
- ORP
- Obec

2. Vybavení hlásného profilu

- Vodoměrná stanice (ano/ne)
- Vodočetná lať (ano/ne)
- Nadmožská kóta nuly vodočtu
- Provozovatel stanice
- Přenos dat (ano/ne)
- Centrum automatického sběru dat

3. Hydrologické údaje vztažené k hlásnému profilu (vodoměrné stanici)

- Číslo hydrologického pořadí
- Plocha povodí
- Dlouhodobý průměrný průtok
- Vodní stav odpovídající průměrnému průtoku
- N-leté průtoky ($Q_1, Q_2, Q_5, Q_{10}, Q_{20}, Q_{50}, Q_{100}$)
- Vodní stavy odpovídající N-letým průtokům
- Nejvyšší zaznamenané vodní stavy a průtoky

4. Stupně povodňové aktivity

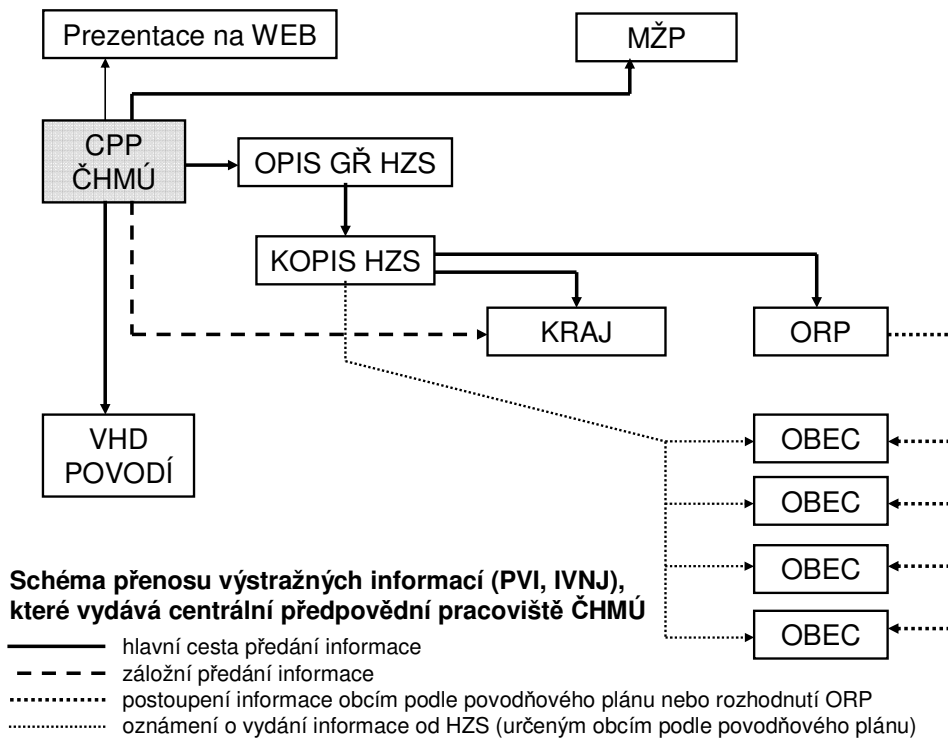
- 1.SPA – bdělost (cm, $m^3 \cdot s^{-1}$)
- 2.SPA – pohotovost (cm, $m^3 \cdot s^{-1}$)
- 3.SPA – ohrožení (cm, $m^3 \cdot s^{-1}$)
- Extrémní povodeň (cm, $m^3 \cdot s^{-1}$)
- Platnost SPA pro povodňový úsek
- Datum stanovení/ověření SPA

5. Pozorování a hlášení za povodní

- Kdo sleduje hlásný profil za povodní, případně zajišťuje náhradní pozorování, a podává hlášení (obecní úřad, policie, jednotka požární ochrany,.....)
- Komu hlásí skutečnosti ovlivňující měření - ORP
- - provozovatel stanice
- Komu hlásí překročení směrodatných stavů SPA - ORP
- - sousední obce
- Komu dále předá ORP hlášení - sousední ORP
- - správce povodí
- - ČHMÚ
- - HZS

Kontaktní spojení na uvedené subjekty bude v neveřejné části POVIS

Příloha č. 2

Příloha č. 3

